

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1908 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayeva X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda

Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
<i>Gulnar Atakhanova Orinbaevna</i>	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
<i>Amankosova Dinara Gabitovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
<i>Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna</i>	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
<i>Bannayev Qosimjon</i>	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
<i>Eshmurodova Shirin Oybekovna</i>	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
<i>Isayeva Mushtariy Alisher qizi</i>	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
<i>Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li</i>	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
<i>Jabborova Umida</i>	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
<i>Xayrullayev Asliddin Isatullayevich</i>	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
<i>Karimov N. M.</i>	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
<i>Melikova Elnora Shuxratovna</i>	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
<i>Mustafayeva Nilufar Ulashovna</i>	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
<i>Nishonova Dilafuz</i>	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
<i>Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna</i>	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
<i>O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
<i>Rasulev Bobirjan Atxamovich</i>	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
<i>Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna</i>	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
<i>Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
<i>Xalilova Shahnoza</i>	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
<i>Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi</i>	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
<i>Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
<i>Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida hospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
<i>Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna</i>	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
<i>Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.</i>	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
<i>Курбанова Назира Низомиддиновна</i>	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
<i>Adjdiyev Nayrullo Nazrulloevich</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
<i>Amirullayeva Barno Abdulhaqovna</i>	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
<i>Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetensiyalarining rivojlanishi	131
<i>Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi</i>	
Talabalarning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari.....	135
<i>Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi</i>	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
<i>Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li</i>	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
<i>Djaparova Gulnoza</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
<i>Do'stov Davron Zulhaydarovich</i>	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
<i>Ergash Shonazarovich Khasanov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
<i>Gulbahor Xamidova</i>	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
<i>Halima Shukurova Sunatullayevna</i>	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
<i>Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi</i>	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
<i>Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich</i>	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
<i>Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li</i>	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
<i>Mustafoev Sherali</i>	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
<i>Nasimova Zarina Isomiddin kizi</i>	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
<i>Numonova Dildor Umurzoqovna</i>	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetensiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
<i>Qarshiboyev Asliddin</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
<i>Qilichova Marxabo Xudayqulovna</i>	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
<i>Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi</i>	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
<i>Saydullayev Zafar Erkinovich</i>	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
<i>Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li</i>	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
<i>Sulaymonov Jaxongir Solijonovich</i>	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli.....	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash.....	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari.....	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyurov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar.....	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers.....	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии.....	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli.....	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinoz To'iqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash.....	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi.....	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty.....	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish	322
<i>Ismoilova Surmaxon Amonovna, Yusupova Mohinur</i>	
Qoraqalpoqlarning dehqonchilik marosimlari	326
<i>Orinboyeva Go'zal Polatovna</i>	
The Complexity of Training Teaching Staff for Work in Public Schools Organized in Medical Stations in Uzbekistan.....	330
<i>Inogamova Dilfuza Rakhmatullaevna</i>	
Boshlang'ich ta'lim texnologiya fanini o'qitishda STEM yondashuvi orqali o'quvchilarda mustaqil va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.....	335
<i>Jabbarova Zuhra Omondullayevna</i>	
Eshitishda nuqsoni mavjud bolalarni nutqini shakllantirish metodikasi	338
<i>Z. N. Mamarajabova</i>	
5–7-sinf qizlarida raqamli texnologiyalar ta'sirida tarbiya jarayonining o'ziga xosliklari.....	341
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muhammad qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda emotsional intellektni rivojlantirish diagnostikasi: metodlar va natijalar ..	345
<i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>	
PISA topshiriqlari asosida o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirish	349
<i>Axunjanova Shirmonoy Isroiljonovna</i>	
Bo'lajak surdotarjimonlar uchun faoliyat turlarini tanlashda ko'maklashish	354
<i>Dehqanova Muborakxon G'iyosiddinovna</i>	
Mustaqil ta'limni tashkillashtirishda tarjimadan foydalanish jarayonlari	357
<i>Erkayev Elmira Temirovich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyat samaradorligini oshirishda kreativ va tanqidiy fikrlash kompetensiyalarining o'rni.....	361
<i>Jumayeva Muxlisa Shokir qizi</i>	
Tasks, Exercises, and Activities in the English Classroom: Differences, Similarities, and Effective Use	366
<i>Qodirov Olim Odilovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kommunikativ kompetentlikni rivojlantirish masalalari	372
<i>Safarova Mohichehra Xonzafarovna</i>	
Malaka oshirish tizimida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tabiiy-ilmiy savodxonligini rivojlantirish masalalari.....	376
<i>Saidova Dilnoza Maripovna</i>	
O'zbekiston va Yaponiya dzyudo trenerlarining mashg'ulot jarayonlarini qiyosiy tahlili.....	380
<i>Sharipov Xabibullo Abduqahhorovich</i>	
"Kompyuter lingvistikasi"ning rivojlanish tendensiyasi.....	386
<i>Xusanboyeva Muxlisa Ikrojon qizi</i>	
Педагогические технологии стратегического развития взаимного сотрудничества организаций дошкольного образования и родителей.....	392
<i>Тухлиев Муслимбек Шерзод угли</i>	
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim tizimini joriy etish muammolari	397
<i>Dilbar Nurkeldiyeva</i>	
Ixtisoslashtirilgan ta'lim muasasalarida tarbiyaning o'rni.....	401
<i>Laylo Sharopovna Nurmuxamedova</i>	
Intellektida kamchiligi bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvida muloqotning shakllanish xususiyatlari.....	405
<i>Shahnoza Amirsaidova</i>	
Aqli zaif bolalarga ta'lim jarayonida o'yin faoliyatini shakllantirishning ahamiyati.....	409
<i>Ziyodullayeva E'zoza Ne'matjonovna</i>	
Pedagogik texnologiyalar metodlarini tanlash va qo'llashning umumiy mezonlari	412
<i>Abdullayeva Komila Tursunovna</i>	
Didaktik o'yinlar vositasida 2-sinf o'quvchilarida bog'lanishli nutq ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	416
<i>Askarova Gulayim Arislan qizi</i>	
Yugurib kelib uzunlikka sakrovchilarda tezkorlikni samarali va jadal rivojlantirishni ilmiy asoslash.....	420
<i>Avazov Shukrullo Ibatovich, Nuraliyeva O'g'iloy Shomurotovna, Mustafayev Ismoil Nuralio'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda kreativ ta'limning o'ziga xos xususiyatlari va zaruriyati.....	425
<i>Axmedova Mastura Jamoliddinovna</i>	
Imkoniyati cheklangan o'quvchilarda tabiatshunoslik kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	430
<i>Azizova Dilnora</i>	

Bo'lajak shifokorlarda tibbiy – deontologik kompetensiyalarni shakllanishida tibbiy amaliyotning ahamiyati.....	435
Babadjanova Gulchexra Baxtiyarovna	
Bolaning aqliy rivojlanishini yoritadigan ko'rsatkichlar	440
Bozorboyev Javlon Davlatali o'g'li	
Bo'lajak oligofrenopedagoglarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini rivojlantirish xususiyatlari.....	445
Daminova Maftuna Asqarali qizi	
Kreativ pedagogika fani va mantiqiy fikrlash kompetentligi orasidagi bog'liqlik.....	449
Diyora Egamberdiyeva	
Oilani mustahkamlovchi va ajralishiga olib keluvchi omillar	454
Haqberdiyev Jamoliddin Abdug'affor o'g'li	
Quality Management as a Functional and Attributive Characteristic of Modern Management.....	458
Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldievna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy faoliyatini rivojlantirishda pedagogik va psixologik jarayonlar	464
Mamedova Maxfuza Erkinovna	
Huquqiy ong va madaniyatni shakllantirishda yuridik ta'limning roli: tahlil va takliflar	470
Mansurova Zilola Akromxonovna	
Pedagogik ta'limda klaster yondashuvi: O'zbekiston va jahon tajribasi	474
Nafisa Tokhirova Dilshod qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishning nazariy-pedagogik asoslari: zamonaviy yondashuvlar va innovatsion imkoniyatlarning integratsiyasi asosida shakllanish jarayoni.....	478
Norqulov Lutfullo Mamarajabovich	
Montessori metodikasi va undagi bolalar sensomotorikasini rivojlantirishga doir tajribalar tahlili	484
Parmonova Laylo Iloxomovna	
Molekulyar fizikani modellashtirish orqali o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	488
Q. U. Tog'ayeva	
Milliy tarbiyada raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	493
Qo'shnazarova Nozima Maxmutjon qizi	
Learning Intercultural Communication Through Social Media: the Approach of Modern Students	498
Raxmonqulova Feruza Akmal qizi	
Aqliy rivojlanishda muammolari bor maktab o'quvchilarida geometrik tushunchalarni shakllantirishning nazariy asoslar.....	502
Shodiyeva Navbaxor Xabibulla qizi	
Logopedning kasbiy faoliyatida deontologiya va kompetentlikning roli va ahamiyati	506
Temurova Gulchexra Xudoqulovna, Isomitdinova Shaxinabonu Zavqiddin qizi	
STEAM ta'limida lego konstrukturlarining o'rni va ahamiyati.....	511
Toshpulatova Farida Radjabovna	
Diagnostikasi va rehabilitatsiya qilishda eshitishda nuqsoni bo'lgan bola va ularning ota-onalari bilan bog'liq muammolar.....	514
Toshpulova Nodira Sultonmurod qizi	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalar hamkorligi o'rtasidagi o'zaro munosabat shakllari.....	518
Turdiqulova Luiza Zayniddinovna	
O'zbekistonda ESG tamoyillarining ta'limga integratsiyasi: yutuqlar, muammolar va istiqbollari	522
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Maktabgacha yoshdagi aqli zaif bolalarning fazoviy tasavvurlarini shakllantirish	526
Xamidova Muyassar Polsaidovna	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy didaktik prinsiplari.....	530
Yuldashev Shukrullo	
Комплексная методика развития и обучения юных футболистов	536
Ортиков Умиджон Худойбердиевич	
Особенности деятельности детей с нарушением зрения	544
Юсупова Назира	
Integration of Music and Language: Creative Approaches to Teaching English to Music Students	548
Akbarova Moxichexra	

Ingliz tilida yozuv malakalarini takomillashtirishda baholash metodikasi.....	553
<i>Alimardonova Malika Botir qizi</i>	
Yosh kurashchilarni jismoniy va aqliy rivojlantirishda basketbol o'yinining ahamiyati	560
<i>Haqnazarov Qurbon Qo'shayevich</i>	
Voleybol murabbiylarining innovatsion fikrlash qobiliyatini shakllantirish usullari	566
<i>Haqqulov Akbar Abdiraupovich</i>	
Sociolinguistic Competence and Intercultural Communicative Competence: Intertwining Concepts and Practical Implications	571
<i>Kuchmurodova Gulnora Khatamovna</i>	
Ilk qadam davlat dasturida steam ta'lim elementlaridan foydalanish imkoniyati	575
<i>Nazarova Aziza Sohib qizi</i>	
Kasbiy rivojlanish jarayonida rahbar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	579
<i>Roziqova Nazokat Alisher qizi</i>	
Deontologik yondashuvning nazariy-pedagogik asoslari va uning ta'lim tizimidagi ahamiyati	583
<i>Tashpulatova Nodira Olimjon qizi</i>	
Kasbiy-pedagogik tayyorgarlikda fanlararo integratsiya asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi o'qituvchilarining metodik salohiyatini oshirish yo'llari.....	586
<i>Xashimova Aziza Alisherovna</i>	
Природа и механизм действия биологических иммуностимуляторов на организм животных	590
<i>Койилова Мехринисо Джураевна</i>	
Badiiy asarlar ustida ishlash jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional intellektini shakllantirish mezonlari	594
<i>Jamalova Kamola Shahobiddinovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish asosida fizika o'qitish metodikasini takomillashtirish	600
<i>Musurmonova Shaxnoza Dilshod qizi</i>	
Futbolchilarda texnik tayyorgarlikni takomillashtirishning ilmiy-metodik asoslari.....	606
<i>Babayev Anvarjon Axmedovich</i>	
Semantik afaziya va uni bartaraf etish yo'llari	611
<i>Umida O'tabasarova Mexmanovna, G'anieva Gulrux Tavakkaljon qizi</i>	
Сравнительный анализ национальных видов борьбы Японии.....	616
<i>Даминов Илхом Аширралиевич</i>	
Pedagogik jarayonda kognitiv rivojlanishga ta'sir qiluvchi omillar va bu faoliyatni rivojlantiruvchi interaktiv metodlar va texnologiyalar	621
<i>Abdiraimova Gulrux Samad qizi</i>	
Aqli zaif kichik maktab yoshidagi bolalarda o'qishni o'zlashtirishga motivatsion tayyorlikni shakllantirish ...	625
<i>Abdunazarov Abdumutal Olimovich, Xaitboyeva Kumushxon Farxodjon qizi</i>	
Psixik rivojlanishida kechikishi bo'lgan bolalar nutqini rivojlantirishda neyrokorreksiya mashg'ulotlarning ahamiyati	628
<i>Akramova Xafiza Samadovna, Jumanova Mashhura Shokir qizi</i>	
Pedagogik amaliyotning bo'lajak o'qituvchilar tayyorlash tizimidagi o'rni	632
<i>Aliyeva Mavjudaxon Baxromjon qizi</i>	
O'zbek tili darslarida media matnlardan foydalanish usullari.....	637
<i>Allakhova Bagdagul Djoldasbayevna</i>	
Media axborot vositalarining bolalar va o'smir yoshlarga ta'siri.....	640
<i>Arobova Shohsanam Akram qizi</i>	
Biologiya ta'limida tizimli-faoliyatli yondashuvning nazariy-metodologik asoslari.....	645
<i>Asrorova Odinaoy Otabek qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi dizartirik bolalarning so'z boyligini rivojlantirish yo'llari	650
<i>Azizova Nilyufar Mirziyadovna</i>	
Ijtimoiy pedagog faoliyatida innovatsion yondashuvlar	656
<i>Bahriddinova Gavhar Oydinovna</i>	
Ta'lim tizimida deontologik yondashuvlarning pedagogik imoniyatlari.....	659
<i>Boboxujayev Johonmirzo Umar o'g'li</i>	
Zamonaviy ta'limda imkoniyati cheklangan bolalarga nisbatan inklyuziv yondashuv.....	662
<i>Djurayeva Hurshida</i>	
Libos va aksessuarlar orqali milliy estetik didni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	666
<i>Doniyorova Shahnoza Erkin qizi</i>	

Mantiqiy fikrlashni rivojlantiruvchi mashg'ulotlarni tashkil etish bosqichlari mazmuni	672
Dosbayeva Shahnoza Abdurahimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarga chet tili o'rgatishning pedagogik-psixologik asoslari.....	675
Ergasheva Xilola Yunusxonovna	
Use of Artificial Intelligence in Teaching English as a Foreign Language for Uzbekistan General Schools.....	679
Feruz Zokirova Adham qizi	
Efferent motor afaziya va uni bartaraf etish yo'llari.....	682
G'anieva Gulrux Tavakkaljon qizi	
O'quvchilarda ekologik kompetensiyani shakllantirish: biologiya darslarida global ekologik muammolar tahlili.....	686
Ibragimova Sitora Akmal qizi	
Ba'zi 3D-metallarining 2-amino-5-allitio-1,3,4-tiadiazol bilan kompleks birikmalarini o'rganish	690
Jumaniyazova Gulxumar Karimbayevna	
Tizimli bilish kompetentligining mazmuni va uning maktabgacha ta'limdagi o'rni	696
Mirazimova Muxabbat Normatovna	
O'qituvchilik mahorati va axloqiy madaniyatning mushtarakligi.....	700
Nabiyev Islom Karimovich	
Qarshi shahrida turizm menejerlarining kasbiy malakasini uzluksiz takomillashtirishni ta'minlash	706
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida moslashuvchan kompetensiyalarni shakllantirishning metodik asoslari....	710
Nuriddinova Diyora Isaqali qizi	
Mediasavodxonlik vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari.....	714
Pardayev Asror Ikromovich	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi	718
Qayumova Mahfuzaxon Alisher qizi	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	724
Quldashv Murodjon G'aniyevich	
Bugungi voleybolda to'p uzatish texnikasi va aniqligini 13–14 yoshdan boshlab aylanish harakatlari ta'sirida shakllantirish afzalligi	727
Rejapov O'tkirbek G'ayratjon o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga bolalar o'yin folklorini o'rgatishda tolerantlikni rivojlantirishning metodik usullari va texnologiyalari.....	733
Ro'ziboyeva Madina Salimovna	
Pedagogik muloqot tushunchasi va uning o'ziga xos xususiyatlari	737
Ro'zimatova Maxpuza	
Intellectual qadriyatlarining talaba yoshlar aksiologik hayotiy pozitsiyasini shakllantirishdagi roli	743
Rustam Latipov Mamadaliyevich	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashda AI-platformalarni integratsiyalashning amaliy mexanizmlari	747
Rustamov Kamoliddin Ziyodillo o'g'li	
Maktab biologiya ta'limida individuallashtirish texnologiyasidan foydalanish metodikasi.....	754
Savutova Malohat Erkinovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning turizm sohasiga bo'lgan munosabatini o'rganishning ijtimoiy-pedagogik metodikasi.....	760
Shodiyorov Rustam Xasan o'g'li	
Bo'lajak harbiy xizmatchilarda deontologik yondashuvlar asosida raqamli muloqot madaniyatini shakllantirish.....	764
Soyibnazarov Baxtiyor Abdunazar o'g'li	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida umumiy yer bilimi fanidan amaliy mashg'ulotlar tizimini kasbiy faoliyatga yo'naltirishning dolzarb masalalari.....	770
Sultanova N. B.	
Ijtimoiy reabilitatsiyani amalga oshirishda tibbiy-psixokorreksion maslahat ishlar mazmuni.....	775
Suvanqulova Shaxnoza Karimqulovna	
Blokcheyn texnologiyasining ta'lim jarayonida qo'llanilishi va imkoniyatlari	780
Suyumov Jo'rabek Yunusaliyevich	

Oila va xotin-qizlar tizimida kollaborativ madaniyatning o'ziga xos xususiyatlari	783
<i>Tojibayeva Nazokatxon</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning o'rni	787
<i>To'xtasinova Nigoraxon Azizxon qizi</i>	
Oliy o'quv yurtlarida analitik kimyo fanini o'qitishning samaradorlik ko'rsatkichlari	793
<i>Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi</i>	
Antroposentrik yondashuv asosida o'quvchilarda insonparvarlik fazilatlarini shakllantirish yo'llari	796
<i>Xamidova Nigora Ibrohimovna</i>	
Обучение говорению на русском языке абитуриентов с помощью настольных игр	800
<i>Абдулахадова Шохида</i>	
Особенности педагогической деятельности и их виды	803
<i>Мавжудова Ш. С., Мирходжаева Д.</i>	
Развитие критического мышления младших школьников на уроках читательской грамотности	808
<i>Мухаммадиева Марифат Мурод кизи</i>	
Искусство подбора слов: стилистические и семантические возможности перифраз	811
<i>Юлдашева Дилноза Бекмуродовна</i>	
Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida talabalarda reflektiv tafakkurni rivojlantirishning vazifalari va pedagogik imkoniyatlari	815
<i>Abdullayeva Ziroatxon Qurbonovna</i>	
The Human Factor in AI-Mediated English Instruction: Balancing Technology and Pedagogical Expertise	818
<i>Ikramova Aziza Aminovna</i>	
Madaniyat tushunchasi va uni xorijiy til o'qitishda o'rganish zarurati	823
<i>Ma'murova Farangiz Ne'matovna</i>	
O'quvchilarda tanqidiy tafakkurni shakllantirish: zamonaviy pedagogik yondashuvlar va ularning samaradorligi	827
<i>Ostonova Ma'mura Ulug'bek qizi</i>	
Ko'zi oqib boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	830
<i>Qarshiboyev Asiddin</i>	
Farzand tarbiyasida ota-onaning pedagogik-psixologik malakalari	834
<i>Xojimirzayeva Shaxnoza Shokir qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llashning tashkiliy-ilmiy asoslari	839
<i>Xolmatov Pardaboy Qoraboevich</i>	
Методология типологического и сравнительного анализа детского фольклора	844
<i>Азмиева Э. Э.</i>	
Maktabgacha ta'lim elementar matematik tushunchalarni rivojlantirish zarurati	851
<i>Xoldarova F. M.</i>	
Multimadaniy muhitda pedagoglarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	854
<i>Gulyamova Nafisa Burikulovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy qadriyat tushunchalarini shakllantirishda oila va mahallaning roli	858
<i>Rizayeva Xusniya Ubayevna</i>	
Raqamli pedagogika: zamonaviy ta'limda innovatsion texnologiyalar roli	861
<i>Maxmudova Dilnoza Xaytmirzaevna</i>	
Badiiy adabiyot – maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik dunyoqarashni shakllantiruvchi omil sifatida	865
<i>Xujamberdiyeva Shahnoza Kupaysinovna</i>	
Yangi O'zbekistonda inklyuziv ta'lim islohatlar bosqichida	868
<i>Boyqulov Azamat Maxram o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor o'rinbosarlarining menejerlik ko'nikmalarini rivojlantirishning xorijiy tajribasi va uni mahalliy sharoitda qo'llash imkoniyatlari	871
<i>Maxamadaliyeva Ezoza Rustamxo'ja qizi</i>	
Oliy badiiy pedagogik ta'lim muassasasida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarini maktab o'quvchilarida illyustrativ rasm ishlashga oid kompetensiyalarini shakllantirishga tayyorlashning mazmuni	875
<i>Sobirov Sarvar Tursunmurotovich</i>	
Kasb-hunar maktablarida fizika fanini steam integratsiyasi asosida o'qitishning nazariy-didaktik asoslari	878
<i>Mamatxonov Yorkin Abduraimjanovich, Soliyeva Mubinabonu Zokirjon qizi</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida olib boriladigan pedagogik faoliyat imkoniyatlari	885
<i>Abidova Nilufar Zakirovna</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni kasbga yo'naltirish: pedagogik yondashuvlar va amaliy tajribalar.....	888
Ahmedova Lola Abdivasi qizi	
Aqli zaif o'quvchilarni ijtimoiy-maishiy kompetensiyasini shakllantirishning asosiy komponentlari va samarali omillari	893
Anvarova Dilfuza Akramjanovna	
O'quv topshiriqlari orqali 6-sinf o'quvchilarining pragmatik kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-metodologik asoslari.....	896
Ashirboyeva Nafisa Aminboyevna	
Talabalarda ijtimoiy faollik ko'nikmalarini takomillashtirish va uning amaliy ahamiyati.....	900
Ergasheva Maftunaxon Avazbekovna	
Talabalarda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida reflektiv tafakkurni rivojlantirish	904
Ergasheva Nigora Dilshodjon qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarni kasbga qiziqishlarini rivojlantirishning pedagogik va psixologik xususiyatlari.....	907
Isabekova Dilafruz Shermirzayevna, Gazibekova Gulvaza Ergashovna	
Innovatsion ta'lim texnologiyalarini qo'llashning nazariy asoslari.....	913
Murodov Akmal Djayliboyevich	
Maktabgacha ta'lim yoshdagi intellektida nuqsoni bo'lgan bolalarning estetik muomala madaniyatini tarbiyalash.....	917
Po'latova Parida	
Fizika fanini o'qitishda raqamli ta'lim vositalarining samaradorligi.....	920
Saparova Gulmira Baxtiyorovna	
Rus tilini o'qitishda an'anaviy va audiovizual usullarning qiyosiy tahlili	923
Umarov Aziz Avazovich	
An Analysis of The Importance of Teaching English at the Primary Level.....	927
Vasila Almetova Sunnatullayevna	
Muammoli ta'lim texnologiyalarini ta'lim jarayonida qo'llash.....	931
Adizova Nodira Baxtiyorovna	
"Informatika va axborot texnologiyalari" fanidan iqtidorli o'quvchilar bilan ishlashning ilmiy-pedagogik yondashuvlari	936
Akmaljon Xushvaqtov	
Iqtidorli talabalar bilan ishlash pedagogik muammolari.....	939
Delov To'liqin Erkinovich	
Rinolaliya nutq nuqsonining anatomik jihatdan kelib chiqishi	945
Kabirova Zarnigor Raxmonjon qizi	
Methodology for Teaching Modal Verbs in English Lessons	949
Kholnazarova Vazira Bozor qizi	
The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency	953
Kosimov Sunnat Ravshan ugli	
Disability Terminology in Uzbek: Etymological Evolution and Future Trends	957
Kuchkarova Xurshida	
Bo'lajak muhandislarni grafik dasturlar yordamida loyihaviy-konstruktorlik kompetentligini rivojlantirish (muhandislik va kompyuter grafikasi fani misolida)	964
Madaminov Javlonbek Zafarjonovich	
Ijodiy tafakkurni rivojlantirishda interaktiv darsliklarning pedagogik imkoniyatlari	968
Mirzaakbarov Dilshod Davlatboyevich	
Sog'lom turmush tarzi – jismoniy madaniyati sohibi sifatida jismoniy mashqlar komplekslarini tuzish va bajarishda amal qilinadigan qoidalar	971
Musayev Zarifjon Tursunaliyevich	
Bo'lajak defektologlarning pedagogik mas'uliyatini oshirish	974
Nodira Mirboboyeva	
Bo'lajak o'qituvchilarni kreativ yondashuv asosida innovatsion faoliyatga tayyorlash texnologiyasini takomillashtirish modeli	977
Odamboyeva Mehrimon Norimon qizi	
O'quvchini muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishda kitobxonlikning o'rni.....	981
Qurbanova O'g'iloy Axrorovna	

Sharq mutafakkirlari asarlari vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy faollik ko'nikmalarini rivojlantirishning afzalliklari.....	985
<i>Rejabboyeva Muxarram Odiljon qizi</i>	
Pedagogik ta'lim jarayonida raqamli nazorat tizimlaridan foydalanish samaradorligi va rivojlantirish yo'nalishlari	989
<i>Samijonov Azizbek Ismoiljon o'g'li</i>	
Dizartriya nutq kamchiligini bartaraf etishda muassasa, logoped va oilaning hamkorligi.....	992
<i>Shermatova Yukut Sabirovna</i>	
Kulolchilik va an'anaviy o'yinchoqlarni o'quvchilar kasb tanlash jarayonida qo'llash metodikasi	995
<i>Soliyeva Diyora Bobur qizi</i>	
O'zbekistonda inkluziv ta'lim va uning me'yoriy-huquqiy asoslari	998
<i>Temirov Nabijon Soliyevich, Esonova Klaraxon Mahmamin qizi</i>	
Oila va xotin-qizlar tizimida kollaborativ madaniyatning o'ziga xos xususiyatlari	1001
<i>Tojibayeva Nazokatxon</i>	
Sun'iy intellekt yordamida talaffuz va tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	1005
<i>Tojiyev Olimjon Haqberdi o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim tizimi muammo va istiqbollari sotsiologik tadqiqotlar asosida.....	1008
<i>Voxidova Muqaddas Rasuljon qizi</i>	
Oliy ta'lim talabalarida integrativ yondashuv asosida tanqidiy fikrlash kompetentligini rivojlantirish metodikasi	1011
<i>Xalimova Mashraboy Vaxidovna, Botirova Mavluda To'xtasin qizi</i>	
5–6 yoshli bolalarda ekologik madaniyatni rivojlantirishda o'yinli texnologiyalarini qo'llashning pedagogik shart-sharoitlari	1015
<i>Xolboyeva Gulnora Ulashovna, Dolliyeva Xayrigul Namoz qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy kompetentlikning namoyon bo'lishi psixologik fenomen sifatida	1018
<i>Xoshimova Y. I.</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida pedagogik va psixologik yondashuvlarning mazmuni.....	1023
<i>Xudoyqulova Aziza Anvar qizi</i>	
Pedagogik ta'limda mediakompetentlikni shakllantirish jarayonida raqamli resurslardan foydalanish samaradorligi.....	1026
<i>Yuldashov Sherzod Sattorovich</i>	
Особенности развития эмоционального интеллекта у дошкольников	1029
<i>Жамолова Зарнигор Баходир кизи</i>	
Стратегии лингвистического моделирования в обучении русскому языку и их роль в формировании идентичности студентов.....	1033
<i>Рузметова Наргиза Ахмедовна, Рузметова Хилола Абдушориповна</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini matematik mushohada yuritishga o'rgatish	1038
<i>Dehqonova Mahliyo Shuhrat qizi</i>	
Tarbiyachi inklyuziv kompetentligi va zamonaviy ta'limda uning o'rni.....	1041
<i>Haydarova Namuna</i>	
Using Story-Based Role-Play Activities to Enhance Speaking Skills of Primary School Learners.....	1044
<i>Mohigul Nizomiddinova</i>	
Axborot va telekommunikatsion vositalari imkoniyatlaridan foydalanish orqali talabalarni badiiy qadriyatlarga qiziqtirish.....	1049
<i>Soliyeva Maftuna Tirkash qizi</i>	
Ruhiy rivojlanishning susayish sabablari va klinik xarakteristikasi	1053
<i>Xamrayeva Iroda Sayfullayevna</i>	
Ona tili darslarida zid ma'noli so'zlarning o'quvchilar nutqini rivojlantirishdagi vazifalari	1056
<i>Xusanova Gulruksor To'liqin qizi</i>	
Ta'lim tizimida neyrolingvistik dasturlash (NLD)ning ilmiy-metodologik asoslari	1059
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy identitet va vatanparvarlikni shakllantirish texnologiyalari	1062
<i>Primkulova Iroda Berdimurodovna</i>	
Informatika o'qitishda veb texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati	1067
<i>Xatamqulova Gulsanamxon Salimjonovna</i>	
Talabalarning ingliz tilida o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv metodlardan foydalanish.....	1071
<i>Esmuratov Muzaffar Elamonovich</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Bo'lajak maxsus pedagoglarni korreksion mashg'ulotlarda logotexnik mashqlar tizimidan foydalanishga tayyorlash omillari..... 1073 Maxmudov Xurshidjon Shuxratovich Inklyuziv ta'lim jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarini antroposentrik yondashuv asosida tarbiyalash mexanizmi 1076 Oppoqxo'jayev Xojixuja Azimjon o'g'li Nutqida muammosi mavjud bolalarning ijtimoiy adaptatsiya xususiyatlarini o'rganishning pedagogik asoslari 1081 Ne'matullayeva Mushtariy Laziz qizi Mutaxassislik modullarini integrativ o'qitishning mazmuni va shart-sharoitlari 1084 Maxmudova Madinaxon Sobirxonovna Talabalarda divergent tafakkurni rivojlantirish usullari 1091 Adizova Nigora Baxtiyorovna Milliy tarbiya tizimida milliy tilning o'rni (jadid pedagoglari qarashlari misolida) 1096 Almuratova Gulbaxor Mansur qizi Kompetensiyaviy ishlab chiqarish bo'yicha pedagogika kollejlari o'quvchilarining o'quv-bilish "yaratish" faol modeli 1100 Ashirov Abdurashid Ravshanovich Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida deontologik madaniyatning tarkibiy qismlari va pedagogik, psixologik tahlili 1106 Axadova Mahliyo Xalimovna Scientific and Methodological Foundations of the Development of Universal Competencies of Students.. 1109 Bakhtiyor Suvonkulov Maktabgacha 5-6 yoshdagi bolalarni badiiy adabiyot bilan tanishtirishning yosh bilan bog'liq xususiyatlari va tarbiyachining mahorati 1113 Daminova Shoxista Farxodovna Gospital pedagogika – shifoxona va maktab o'rtasidagi ko'prikdir 1117 Dilmurod Alimov Rus tili o'qituvchilarining kasbiy faoliyati asoslari 1121 Ergashov Ma'murjon Mominjonovich Muhandislik ta'limida smart-ta'lim texnologiyalari va adaptiv loyihalash kompetensiyasining nazariy-metodologik asoslari 1125 G. Sh. Tursunova 6–7 yoshli bolalarda ikkinchi tilni o'rgatish orqali ijodiy tafakkurni rivojlantirish: metodik yondashuvlar 1130 G'aniyeva Shahlo Abduqahhor qizi Sun'iy intellekt vositalari orqali bo'lajak o'qituvchilarda axborotlar bilan ishlash kompetensiyasini shakllantirish 1138 Inadullayeva Sevara Qahramonovna Jadid adabiyotini o'qitishda dekonstruktiv yondashuv va samarali pedagogik strategiyalar 1141 Isabayeva Asida Yusufjonovna Kimyo ta'limida natriy va uning birikmalarini o'qitishda pinbord usulining metodik imkoniyatlari..... 1146 Iskandarov Aybek Yuldashevich, Axmedova Nargiza Rustamovna Sifat menejmenti zamonaviy menejmentning funksional xarakteristikasi sifatida..... 1149 Jabbarbergenova Bibimaryam Amangeldiyevna Development of Speed-Strength Abilities of Qualified Wrestlers in Sports Improvement Groups..... 1155 Jumadurdiyev Bahodir Xolmamatovich. Komilov Aziz Xoshimovich Odam va hayvonlar fiziologiyasi fanining oliy ta'lim tizimidagi o'rni va didaktik ahamiyati 1160 Kaljanov Damir Maxsetbayevich Psychological Preparation of Young Judo Players Before and During Competitions 1165 Komilov Aziz Xoshimovich, Jumadurdiyev Bahodir Xolmamatovich Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish 1171 Komilova Farog'at Numonjon qizi Tarbiya innovativ metodlarining oilada tutgan o'rni..... 1176 Marimbayeva Bibidona Rinat qizi Tibbiyot texnikumi o'quvchilarining mustaqil ishlari orqali kognitiv ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi 1180 Matchanova Malika Maxmudovna Pedagogik innovatsiyalar va yangi metodologik yondashuvlar: Design Thinking, Project-Based Learning, Problem-Based Learning onlayn shaklda 1183 Muydinjonov Ziyodjon Rafiqjon o'g'li
-------------------------------------	--

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktorlarining kasbiy tayyorgarligi va rivojlanishidagi pedagogik shart-sharoitlar	1187
N. Sh. Djumaniyazova	
Badiiy gimnastikachilarda egiluvchanlik sifatini rivojlantirishning nazariy asoslari	1190
Nazarova Mohinur Atxam qizi	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini takomillashtirish texnologiyasi.....	1195
Nishonova Durdona Olimjon qizi	
Politeknikumlarda "Veb dasturlash" fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish metodikasi	1201
Nuridinova Gulnigor Taxirjanovna	
O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi (uchinchi nashri) dagi o'zgarishlar	1205
Otahanova Manzura G'ofurovna	
Sog'lom turmush tarzi vositasida oliy ta'lim muassasasi talabalarining jismoniy salomatligini pedagogik strategiyalar orqali rivojlantirish metodikasi.....	1210
Qayumov Shohruh Abduljalol o'g'li, Norqulov Shokir Muzaffarovich, Karimova Mohinur Abduljalol qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida yozgi sog'lomlashtirish va chiniqtirish davrida ta'lim-tarbiya jarayoni sifatini ta'minlash	1214
Qurbonova Asal Dilshod qizi	
O'quvchilarining kreativligini rivojlantirish bosqichlari	1218
Safarova Madina Azamat qizi	
Fizika fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish	1222
Shag'ataeva Uldanay O'serbay qizi	
Oliy ta'lim tizimida klasterli yondashuvni qo'llash orqali talabalar induktiv va deduktiv fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslarini takomillashtirish	1227
Shermatova Saxobaxon Rahmonberdi qizi	
Milliy qadriyatlar asosida tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy yondashuvlari	1231
Sherov Dilshod Reyimberganovich	
Ta'lim jarayonida o'qituvchilarni baholashda interaktiv va moslashuvchan usullar	1236
Sayfuddinova Kavsar Rahmatulloh qizi	
Nogiron bolalarni tekshirishda psixologik-pedagogik diagnostikaning ahamiyati	1239
Umarova Sabxon Minavvarovna, Yuldasheva Dilbarxon Turg'unovna	
Ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining muloqot qobiliyatini rivojlantirish	1242
Xalilova Muxlisa Ulug'bek qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish bosqichlari.....	1247
Xayitov Jonibek Xolboboyevich	
Pedagoglarning uzluksiz kasbiy rivojlanish jarayonini individuallashtirishning pedagogik tizimini takomillashtirish	1250
Xudoyberdiyeva Janona Rustamovna	
Bo'lajak pedagoglarning kommunikativ kompetentligini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	1254
Axmedov Akmal Yusufovich, Muhammadjonova Zarnigor Shokirjon qizi	
Boshlang'ich sinflarda matematik mantiqiy fikrlashni rivojlantiruvchi metod va vositalar	1258
Eshonqulova Shafoat Ergashevna, Eshonqulov Sherzod Ummatovich, Samandarova Shahnoza	
Muhandislik ta'limida smart-ta'lim texnologiyalari va adaptiv loyihalash kompetensiyasining nazariy-metodologik asoslari.....	1262
G. Sh. Tursunova	
Professional Needs of Deputy Directors at Secondary Schools.....	1266
Jambilov Nurillo Xabibilloevich	
Virtual reallik texnologiyalari yordamida ta'lim samaradorligini oshirish imkoniyatlari	1269
Mamadjonova Nozima Adhamovna	
AI or Corpus: Which is Better for Teaching English Vocabulary?	1272
Munajat Sultonova	
O'quvchilarni kasbga yo'nal tirishning pedagogik asoslari	1275
Raxmatullayeva Durdona Ravshanovna	
Ingliz tilida talabalarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi (sohaviy matnlarni o'qishni o'rgatish misolida)	1278
Shahobiddinova Dilnavoz Bahodir qizi	

Muhandislik grafikasi ta'limida raqamli transformatsiya: o'quv jarayonini takomillashtirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar (Cad, 3D modellashtirish, VR) roli	1281
<i>Tadjiyeva Feruza Muxtarovna</i>	
Raqamli ta'lim ekotizimi: AKT asosida axborot-ta'lim muhiti va virtual laboratoriyalarni joriy etish tajribasi	1286
<i>Toshkentov Akmal Mamirovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida chiroyli yozish texnologiyalarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	1290
<i>Usmonova Gulnoza Abdurashid qizi</i>	
Теория коммуникации как методологическая основа изучения трансформации языковой нормы в эпоху цифровых медиа.....	1294
<i>Дилшодбеков Темур Дилшодбек угли</i>	
Значение усвоения учебных материалов в процессе формирования биологических понятий у учащихся.....	1297
<i>У. О. Шарибаева</i>	
Specifics of Teaching Professional Terminology to Students of Economic Specialties	1301
<i>Хамдамов Рамзбек Мадаминжонович</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyalanuvchilarni kasbga yo'naltirish: pedagogik yondashuvlar va amaliy tajribalar.....	1306
<i>Ahmedova Lola Abdivasi qizi</i>	
Madaniyat tushunchasi va uni xorijiy til o'qitishda o'rganish zarurati.....	1311
<i>Ma'murova Farangiz Ne'matovna</i>	
Grafik organayzer tushunchasining mohiyati va uning turlari	1315
<i>Nabijanov Yusufjon Inomiddin o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy metodik asoslari.....	1319
<i>Xidirova Gavhar Babaqul qizi</i>	
Pedagogik nizo va stress holatlarida o'qituvchining o'zini boshqarish malakasini shakllantirish	1322
<i>Razzakova Dilnoza Akramovna</i>	
Kompyuter grafikasi darslarida loyihaviy yondashuvni amalga oshirishning metodik asoslari.....	1326
<i>Nazarova Shahnoza Shokirovna</i>	
Kichik yoshdagi o'quvchilarda universal ta'limiy faoliyatlarni shakllantirish nazariyasi.....	1330
<i>Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li</i>	
ART pedagogikaning tarixi va kelib chiqishi	1335
<i>M. K. Abulova</i>	
Dasturiy-didaktik ta'minot asosida talabalarning kiberpedagogik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	1338
<i>Bekchonova Shoira Bazarbayevna</i>	
Bo'lajak pedagoglarning fasilitatsion kompetentligini raqamli texnologiyalar vositasida rivojlantirish mexanizmi	1342
<i>Eshmatova Go'zaloy Ziyoyidin qizi</i>	
Mashqalali o'qitilgan qaraqalpaq adabiyati saba'ida qollanilgan abzalliqdari	1346
<i>Jaksimova Urziya Jumabaevna</i>	
Forming Primary-School Teachers' Creative Pedagogical Culture Through Professional Reflection.....	1349
<i>Komiljonova Dilyoraxon</i>	
Professional ta'limda o'quvchilarda tadqiqotchilik ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy-metodik asoslari (fizika ta'limi misolida).....	1352
<i>Kosimova Yanglish Baxtiyorovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishda ertak terapiyasidan foydalanish	1355
<i>Mamataliyeva Mahbuba Abduvoris qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida imkoniyati cheklangan talabalarni ijtimoiy moslashtirish tizimini takomillashtirishning nazariy-pedagogik asoslari	1358
<i>Nazarova Zarrina Allaberdiyevna</i>	
Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari asosida pedagogik loyihalashtirish	1361
<i>Polvonova Yulduzxon Saparboyevna</i>	
SMART texnologiyalar asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari kasbiy mahoratini shakllantirish modeli	1364
<i>Qipchaqova Yorqinoy Hamidjonovna</i>	
Talabalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy-psixologik usullari.....	1368
<i>Rustamova Barno Abduxalilovna</i>	

Nofilologik ta'lim yo'nalishi talabalariga chet tili o'qitish jarayonida pragmatik kompetensiyani rivojlantirish xususiyatlari.....	1371
Sadirova Dinara Sadikovna	
The Effectiveness of Project-Based Collaborative Learning in Improving English Speaking Skills of High School Students.....	1378
Salikhova N. I., Izzetullah Zeki	
Jadidlarning pedagogik merosi va zamonaviy ta'limda akmeologik yondashuv integratsiyasi.....	1383
Shodiyeva Nasiba Rustamovna	
Serebral falajli bolalar uchun xavfsiz muhit yaratish.....	1387
Shokirova Shaxnoza Dilmurodovna	
Diplomatik hujjatlar bilan ishlashning pedagogik modeli	1391
Sobirova Shahlo Jamolovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini kreativ fikrlashga o'rgatishning zamonaviy usullari.....	1394
Suyarov Adham Begmuradovich	
Globalization and The Changing Role of English Teachers in Non-Native Contexts	1399
Toirova Shohida Kamolovna	
The Role of the Literary Heritage of the Timurid Era in Shaping National Identity and Spiritual Values	1402
Tokhliyeva Shafolat Rustam kizi	
Mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning mavjud ilmiy-nazariy tavsiflari	1405
Toshboyeva Saida	
Talabalarning mustaqil ish loyihagini ishlash jarayonidagi ruhiy holatlari	1408
Uzaqbaeva Venera Abatbaevna, Kubeysinova Nilufar Maxmutovna	
O'qituvchilarda mantiqiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirishning mazmuni va mexanizmlari	1412
Xursanova Zilola Mirzaxolmatovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni shakllantirish: metod va yondashuvlar	1416
Ziyayev Adxamjon	
Developing Students' Speech Skills Based on Multimodal Approach in English Teaching	1419
Bultakova Mokhinur Shuhratboy qizi	
Kreativ yondashuv asosida talabalarni tarbiyaviy faoliyatga tayyorlashning samarali yo'llari	1422
G. M. Adizova	
A Comparative Study of Linguistic and Cultural Expression in Uzbek and English Literary Discourse.....	1426
Ismoilova Shakhnoza Ilkhomovna	
Fitrat asarlarida vatanparvarlik va milliy ong masalalarining talqini.....	1429
Isomiddinov Yo'ldosh Yusubboyevich	
Bo'lajak tarbiyachilarni pedagogik mahoratni egallash jarayonini takomillashtirish.....	1433
Jabborova Marifat Qodiraliyevna	
Umumta'lim maktablarida ijtimoiy sheriklik asosida ta'lim samaradorligini oshirish mexanizmlari	1436
Kumush Xamrakulova	
Ekologik bilimlar asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda tabiatga qadriyatli munosabatlarni shakllantirishning tarixiy asoslarini o'rganishda xorijiy tajribalar.....	1440
Mirxamidova Maftunaxon Xusanboy qizi	
O'yin nomlarining lingvomadaniy ahamiyati	1444
Matmusayeva Muhayyo Azamovna	
Umumta'lim maktablarida elektroliz jarayonini o'qitish metodikasi	1446
O'rinova Ozodaxon O'ljayevna, Toshtemirov Asadbek	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tizimi pedagoglarining ekoestetik madaniyatini rivojlantirishda ekologik ta'lim-tarbiyaning o'rni	1450
Oygul Ashurova Anvarjonovna	
Inklyuziv ta'limda alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalar majburiyat yuklatilgan shaxslar emas.....	1453
Mo'minov Sulton Akbar o'g'li, Toshmurodova Muxabbat Nazaraliyevna	
Nogironligi bo'lgan o'smir bolalarni ota-onalari bilan hamkorlikda ijtimoiy hayotga moslashtirish samaradorligini oshirish.....	1460
Salixova Gulnoza Maxmudovna	
Talabalarning o'quv faoliyatini o'yinli texnologiyalar asosida tashkil etishning nazariy asoslari	1463
Umarov Nurbek Irkinovich	
Maxsus maktablarda eshitishida nuqsoni bor bolalar nutqini interfaol metodlar orqali rivojlantirish	1466
Teshaboyeva Feruza Raximovna	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Media to'garaklarini gospital ta'limda tashkil etishga oid xorijiy tajribalar tahlili..... 1469 Abduraximova Nozimaxon Baxadirovna
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish tizimi..... 1475 Abduraxmonova Noila Nasim qizi
	Raqamli transformatsiyaning mohiyati, xususiyatlari va sotsiomadaniy jarayonlarga ta'siri..... 1479 Bakirov Otabek Bo'ranovich
	Ingliz tilini o'qitishda mediatexnologiya vositalarini tadbqiq qilishning optimal shakl va usullari..... 1484 Eshboyev Shoira Azamatovna
	Singapur, Angliya, Rossiya va O'zbekiston o'quv dasturlarida o'qish savodxonligi yondashuvlari 1488 Eshonkulova Hilola Rajab qizi
	O'quv mashg'ulotlarini tarbiyaviy funksiyalarini amalga oshirishda uchraydigan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari..... 1492 Fayziyeva Maftuna Ilxomovna
	Badiiy asarlarni o'rganish jarayonida bolalarni bilish ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari 1496 Jaloldinova Madinaxon Xojakanovna
	Oliy harbiy ta'lim tizimida kursantlarning psixologik moslashuvi va shaxsiy shakllanishining psixologik omillari..... 1499 Kushbayev Sardor Kenjabayevich
	Nutqi to'liq rivojlanmagan bolalarning so'zlashuv nutqini rivojlantirishning samarali usullari 1502 Lola Ibragimova
	Bo'lajak iqtisodchi mutaxassislar uchun mustaqil ta'limni tashkil etish modeli 1506 Muqimova Zulxumor Ziyataliyevna
	4K modeli asosida darslarni tashkil etish..... 1511 Nazarova Mavluda Uktamovna
	Ota-onalarning bolalar tarbiyasidagi mas'uliyatini oshirishda pedagogik targ'ibotning o'рни..... 1514 Ochilova Dilrabo Ibragimovna
	Tasviriy faoliyat vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarning kombinatsion qobiliyatlarini rivojlantirish .. 1517 Raxmatova Gulobod Tuyboy qizi
	Muhandislik ta'limida texnologik tafakkurni rivojlantirishning zamonaviy yondashuvlari 1520 Turayeva Nargiza Nasrullayevna
	Logistik tizimlarda axborot kommunikatsiya texnologiyalari fanini o'qitishda zamonaviy metodlarning o'рни va ahamiyati..... 1524 Ulug'murodova Nargiza Norovna
	Experimental Justification and Evaluation of the Effectiveness of a Gymnastics Exercise Complex Based on a Differential Approach In The Prevention of Metabolic Syndrome and Overweight In Women of Reproductive Age..... 1528 Urazova Muborak Yuldoshevna
	PIRLS xalqaro tadqiqotida o'qituvchi omilining o'quvchilar natijasiga ta'siri..... 1532 Usmonova Yulduz Abdusaid qizi
	Когнитивные стили обучающихся как ключевой нейропсихологический компонент 1537 Эгамбердиева Фарида Октамовна
	Markaziy Osiyoda dizaynning rivojlanish istiqbollari..... 1540 Abdijalilov Abdivohid Abdihalimovich
	Bo'lajak oilaviy shifokorlarning boshqaruvchanlik kompetensiyalarini shakllantirishda didaktik imkoniyatlar 1544 Yusupova Shaxnoza Qodirjonovna, Abduvahobova Nozima Rahmanovna
	Oliy ta'lim sifatining ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ta'siri 1549 Alimova Mavluda Shuxratbekovna
	Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining kasbiy malakalarini takomillashtirish metodikasi (filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili yo'nalishi misolida) 1553 Axadova Shaxnoza Odiljonovna
	Algorithmic Filtering and Social Polarization 1556 Azizova Shodiya Utkur kizi
	Malaka oshirish jarayonida pedagoglarning huquqiy madaniyatni rivojlantirishmetodlari 1560 Boymirzayeva Raximaxon Xoshimjonovna

Globalashuv sharoitida oilaning an'anaviy qadriyatlari va zamonaviy tendensiyalari nisbati	1565
<i>Ergashova Guljahon Akmal qizi</i>	
Turli yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalarda (5–6 va 6–7 yosh) kognitiv rivojlanishni tashkil etishda o'yin turlarini tanlashning pedagogik asoslari	1569
<i>Fozilova Odina Nabiyevna</i>	
Tibbiy ta'lim talabalarining amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv simulyatorlardan foydalanishning nazariy asoslari	1572
<i>Abdullajanov Baxrom Rustamjanovich, Yakubbekova Mavluda Kozimjonovna, Isakov Qobiljon Komiljon o'g'li</i>	
Fitrat asarlarida vatanparvarlik va milliy ong masalalarining talqini	1576
<i>Isomiddinov Yo'ldosh Yusubboyevich</i>	
“Temurbeklar maktabi” o'quvchilarining mustaqil ishlash kompetensiyalarini elektron ta'lim resurslari vositasida rivojlantirishning samaradorlik darajasi	1580
<i>Jumayev Javlonbek Abduqahhor o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini qo'shiqlar orqali shakllantirishning psixolingvistik masalalari	1585
<i>Karimova Dilyora Raximjon qizi</i>	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashni pedagogik loyihalashtirishda reflektiv yondashuvi turlari	1589
<i>Nurmanov Alisher Shaymardonovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qtuvchilarni raqamli texnologiyalar vositasida kasbiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash jarayonlarini takomillastirish	1591
<i>Sh. A. Abdullayev</i>	
Tibbiy ta'limda talabalar kognitiv tafakkurini rivojlantirish texnologiyalarining nazariy-metodik asoslari	1594
<i>Abdullajanov Baxrom Rustamjanovich, Supichakov Xondamir Xamidovich, Yusupova Shaxnoza Kadirjanovna, Isakov Qobiljon Komiljon o'g'li</i>	
O'quvchilarda ingliz tilidagi lingvistik kompetensiyani shakllantirishda tizimli yondashuvning roli	1598
<i>Tojiyeva Anora Baxtiyorovna</i>	
Inklyuziv ta'lim tushunchasi va rivojlanish bosqichlari	1602
<i>Toshboltayeva Malohatoy Valijon qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantirish	1605
<i>Turobova Nilufar Umedullayevna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda fasilitatorlik sifatlarini rivojlantirishning samaradorligi	1610
<i>Xamidova Sabrina Abduvahob qizi</i>	
Tibbiy ta'limda interaktiv simulyatorlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari	1615
<i>Abdullajanov Baxrom Rustamjanovich, Yakubbekova Mavluda Kozimjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning dialogik nutqini o'stirishda kompyuter o'yinlarining o'rni	1620
<i>Yalgasheva Zilola Haziratkul qizi</i>	
O'quvchilarda kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish	1624
<i>Yuvashov Sherzod Ulmasovich</i>	
Формирование лингвокультурной компетенции студентов-филологов в процессе изучения русского языка как неродного	1628
<i>Имомалиев Шукурулло Шухратович</i>	
“Time Management” tushunchasi va oliy ta'lim muassasalari talabalarining o'quv yutuqlari o'rtasidagi bog'liqlik	1631
<i>Sirojova Nafisa Isomiddin qizi</i>	
Oilaviy shifokorlarni tayyorlashda boshqaruvchanlik kompetensiyalarini rivojlantirish: mazmuni va turlari ..	1635
<i>Yusupova Shahnoza Qodirjanovna, Abduvahobova Nozima Rahmonovna</i>	
Birlamchi sogliqni saqlash tizimida oilaviy shifokorni tayyorlashda an'anaviy institutsional yondashuv (adabiyotlar sharhi)	1639
<i>Abduvaxobova Nozima Raxmanovna, Yusupova Shaxnoza Qodirjanovna</i>	
Oila shifokorining tibbiy faoliyatining kommunikativ asoslarini rivojlantirish	1643
<i>Yusupova Shaxnoza Kadirjanovna, Abduvahobova Nozima Rahmanovna</i>	
Oilaviy shifokorlarni tayyorlashda boshqaruv kompetensiyalarini shakllantirish (adabiyotlar sharhi)	1652
<i>Yusupova Shaxnoza Qodirjanovna, Abduvaxobova Nozima Rahmonovna</i>	
Dyuzdo sportining xalqaro maydondagi rivojlanish istiqbollari va o'zbekiston tajribasi	1657
<i>Tangriyev Abdullo Tovashovich</i>	
Challenges in Organizing Scientific Research Activities of Future Educators	1666
<i>Abdullaeva Ozoda Odiljon kizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda ijtimoiy xulq-atvor va ijtimoiy munosabatlarning rivojlanishi	1670
<i>Abduvaxobova Nodira Abdusalam qizi</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalash ustuvor masala sifatida 1674 Abirova Umida Nazarovna
Reflektiv yondashuv asosida xorijiy til ta'limida metakognitiv kompetensiyani shakllantirishning pedagogik mexanizmlari 1678 Alimov Jamshid Ravshanovich	
O'zbek folklor raqs san'ati motivlari asosida talabalarning madaniy kompetentligini rivojlantirish metodikasi 1683 Asror Allayarov	
Ijtimoiy tarmoqlarning yoshlar nutq madaniyatiga ta'siri (global tajribalar va O'zbekiston misolida tahlil) ... 1687 Azimjonova Shahnoza Dilshodbek qizi, Xoldarov Bexruzбек Mansurbek o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda dizartriyaning namoyon bo'lish darajalari 1691 Berdibekova Zilola Sherzod qizi	
Sotsial-pedagogik tamoyillar asosida talabalarni axborot addiksiyasidan himoyalash nazariyasi 1696 Djumayeva Xulkarxon Muhammadjonovna	
O'quvchilarning STEM fanlariga qiziqishini oshirish uchun samarali o'qitish metodlari..... 1700 Eranova Aziza Axmamat qizi, Djumayev Axmamat Shermamatovich, Shodiyeva Nazira Quدراتovna	
Dizartriya bolalarda nutq va harakat jarayonlarini o'rganish va neyropsixologik yondashuv asosida korreksiyalash 1705 Gapurova Dilnoza Tajibayevna, Odilova Sevara Bahriddin qizi	
Duduqlanuvchi bolalarda nafas funksiyasi va nutqiy nafasni rivojlantirish 1708 Isamova Gulchexrabonu Marvar qizi	
Bo'lajak pedagoglarda informatsion dunyoqarashni takomillashtirish metodikasi 1713 Jumayev Umidjon G'ofir o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarda san'at asarlarini idrok etish kompetensiyalarini rivojlantirish..... 1718 Kadirova Zarina	
Abdulla Avloniy asarlarini o'qitishda interfaol ta'lim texnologiyalari va lingvokulturologik kompetensiyani rivojlantirish imkoniyatlari 1721 Karaxodjayeva Maxfuza Xamidullaevna	
O'smirlarda agressiv xulq-atvorni psixokorreksiyalash dasturining samaradorligi tahlili 1726 M. I. Kushanova	
Maktabgacha yoshdagi yengil dizartriya bolalar lug'at boyligini innovatseon texnologiyalar vositasida rivojlantirish 1731 Mamatova Aziza Bo'riboevna, Xayrulloeva Marjona Tuychi qizi	
Pedagogik ta'lim sohasida ta'lim sifatini takomillashtirish masalalari 1734 Mirzayeva Faroxat Odiljonovna, Komilova Ziroat Murodjon qizi	
Umumiy o'rta ta'limda fanlararo integratsiyaning nazariy-konseptual asoslari 1737 Mustafokulova Durdona	
Baqriya va Marg'iyona muhr va tumorlarida ifodalangan tasvirlarning tasniflanishi 1740 Norxamidova Muattar Zavqiddin qizi	
15-16 yoshli kurashchilarni mashg'ulot yuklamalarini samarali rejalashtirish 1745 O. E. Toshmurodov, S. E. Shomurodov	
Pedagogika sohasiga oid maktablarda ingliz tili fanini o'qitish usullari..... 1753 Ochilova Laylo Rajabovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning emotsional-ir0daviy sifatlarini tarkib toptirishda xorij tajribasi 1757 Quldosheva Shahlo Ibragim qizi	
Shaxsda emotsional zo'riqishni bartaraf etishning psixologik mexanizmlari 1763 Quyliyeva Orzigul Rajaboyevna	
O'smir qizlarda ma'naviy dunyoqarashining shakllanganligini belgilaydigan mezonlar 1766 Rajapov Vahobjon To'rajanovich	
Frazeologizmlarning uslubiy tasnifini belgilash masalasi 1770 Rashidova Umida Mansurovna	
Yosh kurashchilarning chidamkorligini rivojlantirish muammolari 1774 S. E. Shomurodov	
Boshlang'ich ta'limda millatlararo muloqot ko'nikmalarini axloqiy kontentlar asosida shakllantirishda pedagogik texnologiyalar..... 1779 Sanakulova Sarviniso Xamrakulovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari orasida refleksiv ta'lim muhitini yaratish uchun pedagogik sharoitlar va vositalar 1783 Shukirullayeva Sarbinaz Alliyar qizi	

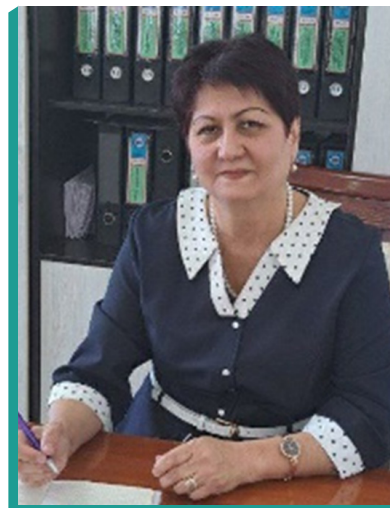

Gender farqlarni hisobga olgan holda o'quv-tarbiyaviy jarayonida maktab o'quvchilarining shaxsida axloqiy qarashlarini shakllantirish.....	1787
Umirova Gulnoza Zakirbayevna	
Xorijiy til o'qitish metodikasining tarixiy genezisi va rivojlanish bosqichlari	1790
Usmonxodjayeva Moxiraxon Abdumalikxodjayevna	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida badiiy va estetik tafakkur orqali ta'lim berish ko'nikmasini rivojlantirish.....	1797
Vaxabova Gulshan Vafoqul qizi	
Yoshlar estetik madaniyatiga ma'naviy-mafkuraviy yondashuv.....	1801
Xalilova Charosxon Omonboy qizi	
Духовные основы педагогического мастерства в трудах русских и узбекских педагогов-гуманистов	1805
Костишина К., Рустам-Валиева Г., Рахимова М., Утегенова Г.	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarini inklyuziv faoliyatga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik zarurati.....	1811
Umarova Zuxra Madyrbekovna	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining nutqiy ko'nikmalarini rivojlantirish usullari	1814
Sheraliyeva Guzal Elibayevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy va kreativ fikrlashni shakllantirishning samarali pedagogik usullari	1818
Mamasoliyeva Shirinoy Sirojiddin qizi	
Ona tili va adabiyot fanini o'qitishda "Debat" va "Aqliy hujum" texnologiyalarining lingvopedagogik samaradorligi.....	1822
Nafasova Yulduz Shuxratovna	
Fizika darslarida muammoli o'qitish texnologiyasi orqali o'quvchilarda ichki motivatsiyani shakllantirish ...	1825
A. B. Kamalov, I. Jumaniyazova	
Zamonaviy multimedia texnologiyalari va uning ta'lim jarayonidagi o'rni	1829
Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Qosimova Mohira Botirali qizi	
Цели и задачи когнитивной педагогики.....	1832
Инагамова Нодира Абдусаматовна	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	1835
Tengelova Dilfuza Urazali qizi	
Oilaviy shifokorlarni tayyorlashda boshqaruvchanlik kompetensiyalarini shakllantirish metodikasi bo'yicha tajriba-sinov ishlari natijalarining samaradorligi.....	1839
Abduvaxobova Nozima Raxmonovna, Yusupova Shaxnoza Kadirjanovna	
Learning English With Sign Language in Secondary School (Improving Communication Skills).....	1849
Nabiyeva Nodira Rustamjon qizi	
Tarixiy romanlarda milliy ruh ifodasi: Shahodat Isaxonova ijodida folklor elementlari	1854
Matmusayeva Nadira Mamirovna	
Boshlang'ich sinf darslarida kompetensiyaning ahamiyati	1858
Saidnazarova Tulganoy Maxmudovna	
Tarbiyaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilarning ma'naviy tafakkurini rivojlantirish usullari	1861
Quvondiqova Dildora Komiljonovna	
Sog'lom turmush tarzini yaratishda jismoniy tarbiya va ommaviy sportning o'rni.....	1866
Xudoyberdiyeva Elmira Botir qizi	
Bolalikdagi muomala – kelajakdagi insoniyat	1869
Nasirova Z. M., Inogamova Sakina	
Sahnalashtirish faoliyati jarayonida bolalarda ijodkorlikni rivojlantirishning o'ziga xosligi	1872
Boyitova Anorxol Gulmurodovna	
Kreativ yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida tizimli fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirish mexanizmi	1877
Ilovatdinova Dilbar Azat qizi	
Talabalarning abstrakt fikrlashini rivojlantirishning germeneytik asoslari.....	1882
Abdullayeva Nafisa Anvarovna, Azizova Rayyona Rustambek qizi	
Innovatsion faoliyatga nisbatan riskologik kompetentlikni rivojlantirish modeli va amaliyoti	1885
Kandaxarov Mirjalol Abdumurot o'g'li	

Zamonaviy multimedia texnologiyalari va uning ta'lim jarayonidagi o'rni	1889
Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Qosimova Mohira Botirali qizi	
Ma'lumotlarni vizuallashtirishning grafik usullarini o'rganish metodikasi: kognitiv jihatdan va amaliy vositalar orqali tahlil	1892
Saliyeva Farida	
Ritmik harakatlar orqali maktabgacha katta yoshdagi bolalarda to'g'ri qaddi-qomatni rivojlantirish texnologiyasi.....	1895
Dilnoza Nazarova Eraliyevna, Xudoyberdiyeva Ozodaxon Olimjon qizi	
Yordamchi personaj sifatida ishtirok etuvchi ilon obrazi	1899
Fayziyeva Dilfuza Olimovna	
O'zbek tilida vijdon konseptiga kognitiv yondashuv.....	1903
Mamnazarova Dilobar Akbarovna	

YORDAMCHI PERSONAJ SIFATIDA ISHTIROK ETUVCHI ILON OBRAZI

Fayziyeva Dilfuza Olimovna

NavDU O'zbek tili va adabiyoti kafedrasida dotsenti, f.f.n.

Annotatsiya: Ushbu maqolada ijobiy xususiyatga ega bo'lgan timsoliy ilonlar yordamchi personaj sifatida faoliyat ko'rsatishi haqida so'z yuritiladi. Ularning asosiy funksiyasi – bosh qahramonni himoya qilish, maqsadga erishishida ko'mak berish va unga homiylik qilishdan iborat.

Kalit so'zlar: Mifologiya, folklorshunoslik, genezis, evolyutsiya, ertak, syujet, bob, afsona, ilon, ajdar, yordamchi personaj.

Abstract: This article discusses symbolic snakes with positive attributes that act as supporting characters. Their main function is to protect the protagonist, assist in achieving their goal, and provide patronage or guidance.

Key words: Mythology, folklore studies, genesis, evolution, fairy tale, plot, chapter, legend, snake, dragon, supporting character.

Аннотация: В данной статье рассматривается деятельность символических змей с положительными характеристиками, выступающих в качестве вспомогательных персонажей. Их основная функция заключается в защите главного героя, содействии в достижении цели и покровительстве ему.

Ключевые слова: Мифология, фольклористика, генезис, эволюция, сказка, сюжет, глава, легенда, змея, дракон, вспомогательный персонаж.

KIRISH

Ertaklarda ijobiy xususiyatga ega bo'lgan epik ilonlarning bir turi syujetda asosiy qahramonga ko'maklashuvchi yordamchi personaj sifatida faoliyat ko'rsatadi. Ularning asosiy funksiyasi – bosh qahramonni himoya qilish, uning maqsad sari intilishida yordam berishdan iborat. Bu tipdagi ilon obrazining o'zbek folkloridagi eng ko'p tarqalgan epik ko'rinishi uning tabiiy shakliga mos holda tasvirlanadi va "ilon" deb nomlanadi.

Ilon garchi o'z shaklini o'zgartira olish, sehr-jodu amallarini qo'llash, qahramonga yaxshilik qilishda g'ayritabiiylikni namoyon etish kabi mifologik talqinga xos belgilarni ko'rsatsa-da, tashqi ko'rinishi – ya'ni shakl-shamoyili tabiiy holatiga muvofiq tarzda tasvirlanadi. Bu xil epik ilonlar obrazi ajdodlar kulti bilan bog'liq holda yuzaga kelgan. Shu sababli bunday personajlar mifologik tabiatga ega bo'lgan epik ilonlar obrazi sifatida qaraladi.

Masalan, "Ilon shoh uzugi" ertagida tasvirlanishicha, bir bola otasidan ming tillani olib uch marta bozorga boradi. Birinchi marta kuchuk, ikkinchi marta mushuk sotib oladi. Uchinchi marta bozorga borganida esa bir kishi ilon bolasini qiynayotganini ko'rib qoladi. Ilonga rahmi kelib, uni sotib oladi va qo'yniga solib yo'lga tushadi. Bir joyga borganda ilon tilga kiradi va:

"Ey bola, meni qutqarganing uchun katta rahmat. Sen meni qutqarding, endi men ham senga yordam beraman. Ana shu yo'ldan to'g'ri borsang, bir toqqa yetasan. Shu tog'ning qorida mening otam – ilonlar shohi yashaydi. Men sen haqingda so'zlab beraman va otam: 'Tila tilagingni', – deydi. Sen esa: 'Menga hech narsa kerak emas, agar malol kelmasa, qo'lingizdagi uzugingizni bering', – deysan. U oddiy uzuk emas, sehrli uzukdir", – deb so'zini tugatadi.

Bola ilon aytgandek qilib, ilon shohning makoniga boradi va sehrli uzukka ega bo'ladi.

Ko'rinadiki, bu ertakdagi jonivor – oddiy ilon bolasi. Uning tashqi ko'rinishida g'ayritabiiylik yoki mublag'ali tasvir elementlari yo'q. Obrazning mifologik tabiati uning ertak qahramoniga bo'lgan epik munosabatida ko'zga tashlanadi. Birinchidan, u odam kabi so'zlaydi va qahramonga yordam berish maqsadida ilon shohning makoni qayerda joylashganligini aytib beradi. U yo'l ko'rsatuvchi, aniqrog'i, yordamchi funksiyasi bilan ajralib turadi. Ikkinchidan, u bolaga g'ayrioddiy buyum – sehrli uzukka ega bo'lish yo'lini o'rgatadi.

Bu esa ilon obraziga xos ehsonkorlik, ya'ni epik qahramonni tilsimiy xususiyatga ega bo'lgan g'ayrioddiy buyumlar bilan ta'minlovchilik funksiyasining bilvosita ifodasidir. Bola sehrli uzuk vositasida murod-maqсадiga yetadi. Ertak voqealarining keyingi rivoji aynan shu uzukning xosiyati bilan bog'liq. Qahramon sehrli uzuk orqali podshohning go'zal qiziga uylanadi va muhtasham qasr egasiga aylanadi.

Shuningdek, "Mehrigiyo", "Guluzuk" kabi ertaklarda ham mifologik tabiatli ilon obrazi yordamchi personaj sifatida harakat qilib, bosh qahramonning maqsad sari yo'nalishida unga ko'mak beradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbek xalq og'zaki ijodida hayvon obrazlari, xususan, ilon obrazi alohida o'rin tutadi. U ko'plab ertak, afsona va rivoyatlarda turlicha talqin qilinadi: ba'zida salbiy, yovuz kuchlar timsoli sifatida, ba'zida esa donolik, himoya va ezgulik ramzi sifatida namoyon bo'ladi. Folkloristik manbalarda ilon obrazi ko'p hollarda yordamchi personaj sifatida tasvirlanib, bosh qahramonga sinovdan o'tishda, maqsad sari yetishda ko'maklashuvchi kuch sifatida gavdalanadi.

Ilon obrazining genezisi qadimgi mifologik qarashlar bilan uzviy bog'liq. Qadimiy turkiy e'tiqodlarda ilon – yer osti olami, donolik va himoya bilan bog'liq mavjudot sifatida talqin etilgan. Tadqiqotchi Ye. Meletinskiy, A. Veselovskiy va V. Proppning fikricha, hayvon obrazlari, xususan, ilon va ajdar kabi mavjudotlar dastlab mifologik kod tarkibida paydo bo'lgan bo'lib, keyinchalik ular ertak syujetlariga ko'chib o'tgan. Shu bois o'zbek ertaklarida ham ilon obrazining ildizi qadimgi totemistik va ajdodlar kulti bilan bog'lanadi.

O'zbek xalq ertaklarida, masalan, "Ilon shoh uzugi", "Guluzuk", "Mehrigiyo", "Qizil ilon" kabi asarlarda ilon obrazining ijobiy, yordamchi funksiyasi yorqin namoyon bo'ladi. U ko'pincha qahramonni himoya qiladi, sehrli buyum (masalan, uzuk, gul, g'ayritabiiy qudrat) orqali unga yordam beradi.

A. Afzalov va H. Zarifovlarning o'zbek xalq ertaklari haqidagi tadqiqotlarida qayd etilishicha, bu obraz "ehsonkor kuch" yoki "homi mavjudot" sifatida voqealarning rivojiga turtki beradi. Shuningdek, ilonga xos g'ayritabiiylik (tilga kirish, shakl o'zgartirish, sehr-jodu) uning mifologik tabiatidan dalolat beradi.

Fol'klorshunoslikdagi yondashuvlar

Zamonaviy folklorshunoslikda ilon obraziga nisbatan bir nechta ilmiy yondashuv mavjud:

1. **Simvolik yondashuv** – ilon hayot, o'lim va qayta tug'ilish timsoli sifatida talqin etiladi (M. Eliade, K. Jung).
2. **Struktural yondashuv** – ertaklarda ilonning "donishmand yordamchi" yoki "sir egasi" funksiyasini aniqlaydi (V. Propp, L. Barag).
3. **Psixanalitik yondashuv** – ilon obrazini inson ongining arxetipik qatlamlari bilan bog'laydi (Z. Freyd, K. G. Jung).

Ushbu qarashlar o'zbek ertaklaridagi ilon obrazini tahlil qilishda ham metodologik asos vazifasini o'taydi.

O'zbek xalqining dunyoqarashida ilon – ehsonkorlik, donolik, fidoyilik timsoli. Shu sababli ko'plab ertaklarda u yovuz kuch emas, balki insonni sinovlardan o'tkazuvchi va unga yo'l ko'rsatuvchi ramz sifatida gavdalanadi. Tadqiqotchi V. Karimova va N. Shukurovalarning fikricha, o'zbek mifopoetik tafakkurida ilon obrazi "ezgulik va yovuzlik chegarasida turgan sinovchi kuch" sifatida talqin etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda o'zbek xalq ertaklarida ilon obrazining yordamchi personaj sifatidagi funksional, semantik va mifopoetik xususiyatlarini tahlil qilish maqsad qilib olindi. Shu munosabat bilan tadqiqot quyidagi nazariy asoslar, metodlar va manbalarga tayanadi.

1. Tadqiqotning nazariy asoslari

Tadqiqotning nazariy poydevorini xalq og'zaki ijodi va mifologiya sohasidagi quyidagi ilmiy yondashuvlar tashkil etadi:

- **Struktural-funksional yondashuv** (V. Propp, A. Veselovskiy, L. Barag) – ertaklarda obrazlarning funksional o'rnini aniqlash, ularning syujetdagi harakat motivlarini tahlil qilish imkonini beradi.
- **Mifopoetik tahlil yondashuvi** (Ye. Meletinskiy, M. Eliade, B. Uspenskiy) – ilon obrazining mifologik ildizlari va arxaik tafakkurdagi timsoliy ma'nosini ochib beradi.
- **Semantik-ramziy tahlil yondashuvi** (K. G. Jung, V. Karimova, R. Abdullayeva) – ilonning arxetipik, ruhiy va axloqiy ma'nosini tahlil qilishda qo'llanadi.
- **Folkloristik-komparativ yondashuv** – o'zbek xalq ertaklaridagi ilon obrazini boshqa xalqlarning ertaklaridagi o'xshash obrazlar bilan qiyosiy o'rganishga asoslanadi.

2. Tadqiqot ob'ekti va predmeti

Ob'ekti: O'zbek xalq ertaklarida uchraydigan ilon obrazi, uning mifologik va epik talqini.

Predmeti: Ilonning yordamchi personaj sifatidagi roli, qahramon bilan o'zaro aloqasi, sehri buyumlar bilan bog'liq motivlar va epik vazifalar tizimi.

3. Tadqiqot manbalari

Tadqiqotda quyidagi asosiy manbalardan foydalanildi:

- O'zbek xalq ertaklari to'plamlari: "O'zbek xalq ertaklari" (A. Afzalov tahriri ostida), "Sehri uzuk", "Guluzuk", "Ilon shoh uzugi", "Mehrigiyo" va boshqalar.
- Folklor va mifologiya bo'yicha ilmiy adabiyotlar: Ye. Meletinskiy, V. Propp, M. Eliade, H. Zarifov, A. Afzalov, V. Karimova, N. Shukurova, R. Abdullayeva va boshqalar asarlari.
- O'zbek xalq og'zaki ijodi bo'yicha monografiyalar, maqolalar, va ilmiy risolalar.

4. Tadqiqot metodlari

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy metodlar qo'llanildi:

- **Tahlil va sintez metodi** – ertak matnlarida ilon obrazining badiiy-funksional xususiyatlarini aniqlashda.
- **Qiyosiy-tipologik metod** – turli xalqlardagi ilon obrazlarini o'zaro solishtirish orqali umumiy va milliy jihatlarni ajratishda.
- **Struktural tahlil** – ertak syujetidagi personajlarning funksiyalarini aniqlashda.
- **Mifopoetik tahlil** – ilon obrazining arxaik, ramziy va diniy mazmunini ochib berishda.
- **Konseptual-tahliliy yondashuv** – obrazning psixologik, axloqiy va estetik talqinini yoritishda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yordamchi personaj sifatida faoliyat ko'rsatadigan epik ilonlar obrazining bunday tipi o'zbek xalq afsonalarida mavjud bo'lib, yaxshilikni ulug'lash bilan birga yomonlikni jazolash funksiyasini ado etishga yo'naltirilgan. "Ilonbuzg'on" va "Ofatli ajdar" kabi afsonalar mazkur vazifani bajaruvchi ilon obrazlari asosida shakllangan.

Yordamchi personaj bilan bog'liq voqealar o'zbek xalq afsonalaridan "Ilonbuzg'on"da quyidagicha tasvirlanadi:

"Qadim zamonlarda bir kampir daryo bo'yida o'tlab yurgan sigirlarini sog'ayotgan ekan, suvdan ulkan ilon chiqib kelibdi. U kampirning oldiga bir dona tilla chiqarib:

– Ey momo, agar meni sut bilan boqib tursang, har kuni shunday tilla beraman, – debdi.

Kampir rozi bo'libdi. Oradan biroz vaqt o'tgach, kampir nihoyatda boyib ketibdi.

Bundan xabar topgan xon: 'Bu kampir biror joydan xazina topganga o'xshaydi. Bo'lmasa, qisqa fursatda shuncha boylikni qayerdan oldi?!' – deb o'ylab, kampirning tez boyib ketganiga g'ashi kelibdi.

Bechora kampirni saroyga chaqirtirib: 'Shuncha boylikni qayerdan olding? Yo biror joydan xazina topdingmi? Yoki birorta boyning uyini taladingmi?' – deb so'roq qilibdi.

Kampir sirni ochgisi kelmay, jim turaveribdi. Ammo shohning qistovidan so'ng, qiynoqlardan qo'rqqan kampir sirni ochib qo'yibdi.

Shum xon kampirning gaplariga ishonmay: 'Bularning bari uydirma', – deb o'ylabdi.

Shunda kampir: 'Olampanoh, agar mening aytganlarimga ishonmasangiz, ilonning kelishini o'z ko'zingiz bilan ko'rishingiz mumkin. Falon kuni daryo bo'yiga boring', – debdi.

Xon aytilgan paytda daryo bo'yiga borib, panaroqda turib kuzatibdi. Qarasa, kampirning gaplari rost emish: sut ichgani kelgan ilon kampirning kosasiga bitta tilla tashlab ketibdi.

Kampirning ilonga yaxshi muomala qilganini ko'rgan xon ularni har ikkovini qaynab turgan qozonga tashlashni buyuribdi.

Shundan keyin ilon shahar xalqiga sira kun bermay qo'yibdi. Oxiri odamlar ilonning dastidan har joylarga ko'chib ketishga majbur bo'libdilar.

Zolim xonning o'zi esa Samarqandga ko'chib borib o'rnashibdi. Ammo u ilonning ta'qibidan qochib qutilolmabdi.

Xonning suruvidagi serkaning shoxiga o'ralib olgan ilon Samarqandga qochib kelgan xonni izlab topib, uni chaqib o'ldiribdi."

Mazkur syujet xalqimiz orasida keng tarqalgan bo'lib, turli joy nomlarining kelib chiqishi haqidagi toponimik afsonalar yaratilishiga asos bo'lgan. Professor M. Murodov bu afsonaning "Ilonsuzg'on" deb nomlangan bir variantini nashr ettirgan.

“Ilonbuzg'on” afsonasida tasvirlangan ilon – daryodan chiqib kelgan, g'ayritabiiy xususiyatga ega bo'lgan ulkan jonivor. Uning kampir bergan sut evaziga tilla hadya etishi an'anaviy epik motiv bo'lib, boshqa afsonalarda ham uchraydi. Ushbu motiv zahirida xalqimizning “Yaxshilik bilan ilon inidan chiqar” qabilidagi maqollarida mujassamlashgan ezgu haqiqat – yaxshilik qilish insoniylikning eng buyuk fazilati ekanligi, hatto jonivorlar ham yaxshilik qadriga yetib, inson tomonidan bildirilgan ezgu munosabatga munosib javob qaytarishi haqidagi g'oya yotadi.

Xalq qarashlariga ko'ra, yaxshilikka yomonlik bilan javob qaytarish – mifologik tabiatli ilon tomonidan belgilangan tabu, ya'ni sut evaziga tilla berilayotganini hech kimga aytmaslik shartining buzilishi natijasida yuz bergan voqealarda o'z ifodasini topgan. Odatda epik asarlarda tabu yoki ta'qiqning buzilishi syujet tizimida yangi motivlar silsilasining vujudga kelishiga sabab bo'ladi.

“Ilonbuzg'on” afsonasida ham kampir tabuni buzgani, ya'ni sirni oshkor qilgani tufayli yuz bergan voqealar oqibatida ilon hamma joyni ostin-ustun qiladi. Afsonadagi voqealarda yaxshilikni ulug'lash bilan birga yovuzlikni jazolash g'oyasi ilgari surilgan.

Afsonaning oxiridagi yana bir motiv an'anaviy xarakterga ega bo'lib, o'zbek folklorining boshqa asarlarida – masalan, Bog'ojot qishlog'i haqidagi afsonada ham uchraydi. Bu – ilonning serka shoxiga o'ralib, daryodan o'tishi hamda qochib ketgan dushmanini jazolashi motividir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbek xalq afsona va ertaklarida ilon obrazi ko'p qirrali ramziy mazmunga ega bo'lib, u nafaqat yovuz kuchlar timsoli, balki ezgulik, himoya, sadoqat va jazolash funksiyalarini o'zida mujassam etgan murakkab epik timsoldir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yordamchi personaj sifatida faoliyat ko'rsatadigan epik ilonlar obrazining asosiy mohiyati – insonni sinovdan o'tkazish, unga yordam berish, adolatni qaror toptirish va ezgulikni himoya qilishdir.

“Ilonbuzg'on” afsonasida ilon obrazining epik tabiati o'zining mifologik ildizlari bilan uzviy bog'langan: u inson bilan shartli ittifoqda bo'lgan mavjudot sifatida namoyon bo'ladi. Uning berayotgan tilla, homiylik va saxiylik harakatlari xalq tafakkurida “yaxshilikka – yaxshilik” g'oyasining timsoli sifatida talqin etiladi. Shu bilan birga, afsonada tabuning buzilishi oqibatida ilon tomonidan jazolashning amalga oshirilishi xalq axloqiy ongidagi adolat tamoyilining badiiy ifodasidir.

Ilon obrazining epik-mifologik ko'rinishi xalqning qadimiy dunyoqarashini, yaxshilik va yomonlik o'rtasidagi kurashni, insonning tabiiy kuchlar bilan ruhiy bog'liqligini ifodalaydi. Shuningdek, bu obraz o'zbek folklorida yordamchi va jazolovchi personaj sifatida voqealarning mantiqiy rivojini ta'minlaydi, syujetni ma'naviy yakunga olib chiqadi.

Takliflar:

- Folklor tahlilida funksional yondashuvni kengaytirish zarur. Ilon obrazining yordamchi, himoyachi, jazolovchi va homiy sifatidagi funksiyalarini o'zaro solishtirish orqali o'zbek afsonalarining umumiy semantik tizimini aniqlash mumkin.
- Afsonalar va ertaklardagi mifologik ramzlarni tizimli o'rganish uchun ularni xalq maqollari, e'tiqodlari va marosim qo'shiqlari bilan bog'liq holda tahlil qilish tavsiya etiladi.
- Yordamchi personajlar tipologiyasini yaratish – folklor matnlarining ichki strukturasi chuqurroq tushunish va milliy tafakkur evolyusiyasini aniqlashda muhim ilmiy yo'nalish bo'lib xizmat qiladi.
- Ilon obrazini zamonaviy adabiyot, kino va san'atda milliy arxetip sifatida qayta talqin etish folklor merosining aktualizatsiyasiga xizmat qiladi.
- Folklor materiallarini o'rganishda interdisiplinar metodlar – psixologik, semiotik, kulturologik yondashuvlarni qo'llash tavsiya etiladi, bu esa xalq ijodidagi ramzlarning ma'nosini yanada chuqurroq ochishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Khakimova, S. I. Fauna symbols in Uzbek and English cultural spaces. 2023. e3s-conferences.org
2. Mythical Helpers in English and Uzbek Fairy Tales. PDF maqola. uniwork.buxdu.uz
3. Mythological Basis of Heroes in Uzbek Fairy Tales. 2021. conferencepublication.com
4. Akhmedova, M. The Image of The Dragon in Uzbekistan ... 2025. inlibrary.uz
5. Symbolic Images in Examples of Uzbekistan Folk Origin. multijournals.org
6. Qurbonova, F. A. The Writer's Skill in Image Creation. 2024. inlibrary.uz
7. O'zbek adabiyotida mifologik obrazlar – turk mifologiyasi va folklor namunalari. 2025. inlibrary.uz
8. O'zbek folklorshunosligining ilmiy-nazariy, amaliy yo'nalishlari haqida mulohazalar. ResearchGate

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.